

Motion till riksdagen
2012/13:So278

av Emma Henriksson och Yvonne Andersson (KD)

Motverka hemlösheten

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vidareutveckla och implementera forskning om hemlöshet och särskilt beakta barnperspektivet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hyresvärdens ansvar att informera kommunens socialnämnd om uppsägning av hyreskontrakt.¹

¹ Yrkande 2 hänvisat till CU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Hemlösa är ingen homogen grupp. Det är människor som kommer från olika sammanhang med olika livsberättelser. Det kan vara personer som lever med missbruk eller kriminalitet, som kanske försörjt sig genom prostitution, som lever under hot från sina familjer eller kan ha psykiska problem. Anledningen till varför en person blir hemlös skiljer sig därmed också åt, och det är inte alltid bristen på bostäder som är grunden till hemlösheten. Därför krävs det ofta många olika insatser. Alla dessa människor är i oerhört stort behov av stöd.

Enligt Socialstyrelsens senaste kartläggning rapporterades cirka 34 000 personer som hemlösa enligt myndighetens definition. De som finns i denna grupp lever under olika omständigheter och har helt skilda behov av stöd från samhället. Socialstyrelsen redovisar att av de inrapporterade hemlösa personerna befann sig cirka 4 500 personer i akut hemlöshet, varav 280 sov ute eller i offentliga utrymmen. 5 600 personer vistades på institution eller kategoriboende. 13 900 personer bodde i långsiktiga boendelösningar (den sekundära bostadsmarknaden) och 6 800 personer i eget ordnat, kortsiktigt boende. Därutöver finns det också en mindre grupp vilken man på grund av bristfällig information inte har kunnat placera in i någon av kategorierna. Det rör sig om många barnfamiljer. Det är cirka 400 barn och ungdomar i Sverige som har ett osäkert boende eller lever i hemlöshet.

Före 2011 har det gjorts tre kartläggningar av hemlöshet i Sverige. År 1993 var antalet hemlösa 9 903, 1999 var antalet 8 440 och 2005 var antalet hemlösa 17 783. Mot bakgrund av att Socialstyrelsen har förtydligat sin definition av hemlöshet har en bredare grupp rapporterats in under den senaste mätningen 2011 jämfört med mätningen från 2005. Breddningen av definitionen berör främst personer i de sociala boendelösningar som socialtjänsten ansvarar för, det vill säga försökslägenheter, träningslägenheter, referensboenden, sociala kontrakt med mera. Den bredare definitionen gör de svårare att jämföra resultaten mellan 2005 och 2011 men man kan hur som helst se åt vilket håll utvecklingen går.

Hemlösheten har ökat i alla hemlöshetssituationer sedan mätningen 2005. Personer som helt saknar en bostad eller ett boende har emellertid minskat från cirka 1 000 till knappt 300. Det är alltså färre personer som sover utomhus eller i offentliga utrymmen jämfört med 2005. Detta är till stor del tack vare ”tak över huvudet”-garantin.

Alliansregeringen initierade för några år sedan en strategi för att motverka hemlöshet. 66 miljoner kronor satsades mellan 2007 och 2009. Syftet med strategin var att skapa en struktur som gör det tydligt att många aktörer på såväl nationell, regional som lokal nivå har ett ansvar och en roll att spela i arbetet mot hemlösheten. Strategin innebar en ambitionshöjning genom att den angav en tydlig handlingsinriktning, ett brett angreppssätt och ett tydligt samarbete. I strategin fastslås att alla människor ska vara garanterade tak över huvudet och i fortsättningen erbjudas samordnade insatser utifrån individuella behov. Antalet vräkningar ska minska och inga barn ska vräkas. Inträdet på

Fel! Okänt namn på

den ordinarie bostadsmarknaden ska underlättas för den som befinner sig i boendetrappor, träningslägenheter eller andra former av boenden som tillhandahålls av socialtjänsten eller andra aktörer. Ordnad bostad ska finnas för den som kommer ut från kriminalvårdsanstalt, behandlingsenhet eller stödboende.

Det är framförallt i det lokala sammanhanget som strategin har omsatts i praktiskt arbete. Det är i kommunen som tak-över-huvudet-garantin kan införas och det är i kommunen som gott samarbete mellan socialtjänst och fastighetsägare kan byggas för att minska hemlöshet. Regeringens och nationella myndigheters roll är att på bästa sätt stötta och stimulera de lokala aktörerna i deras arbete.

Antalet barn som fått uppleva en vräkning har dessvärre ökat något det senaste året, trots regeringens mål att inga barn ska behöva befinna sig i denna situation. Dagens lagstiftning gör skillnad mellan om hyresvärden vid försenad hyresbetalning eller störning väljer att göra en förtida uppsägning eller låter kontraktet löpa uppsägningstiden ut.

Vid förtida uppsägning har hyresvärden en skyldighet att meddela socialnämnden om att uppsägning skett. Om hyresvärden däremot väljer att låta hyresgästen bo kvar under uppsägningstiden, i normalfallet tre månader, föreligger ingen anmälningsskyldighet till socialnämnden. Dessa senare fall kan rymma många så kallade dolda vräkningar.

Enligt Socialstyrelsens öppna jämförelser om hemlöshet har endast var fjärde kommun på ledningsnivå en skriftligt beslutad plan för sitt arbete mot hemlöshet. Sex av tio kommuner har inga skriftliga rutiner för att förebygga vräkning av barnfamiljer. Endast 15 procent av kommunerna samverkar med frivilligorganisationer.

Vi anser att lagstiftningen borde vara likvärdig oavsett vilken uppsägningsform som används av hyresvärden. Därmed skulle socialnämnden få större möjligheter att ge hyresgästen kvalificerad och relevant hjälp. Lagstiftningen ska vara generell och gälla alla uppsägningar som har sin grund i utebliven hyresbetalning eller störning.

Ju tidigare den enskilde får kontakt med socialnämnden desto större är möjligheten att finna lösningar. Inte minst är detta viktigt för att undvika att familjer med barn hamnar i akut hemlöshet. För att en sådan lag ska få full effekt krävs att socialnämnden är aktiv och tillsätter en ansvarig socialsekreterare omedelbart när en anmälan kommer till socialnämnden.

Hemlöshetsproblematiken är komplex till sin natur och inte bara en intern kommunal angelägenhet. Det är inte ovanligt att hemlösa förflyttar sig över kommungränser för att om möjligt finna en sängplats över natten. Inte sällan är det de större kommunerna som får ställa sin socialtjänst till förfogande i denna utmaning. Därför bör hemlöshetsfrågan även ses i ett regionalt perspektiv. Det är viktigt med en ökad samverkan mellan kommunerna. En sådan samverkan mellan berörda aktörer och kommuner är en avgörande framgångsfaktor i hemlöshetsarbetet.

Forskning om bostadssociala frågor måste vara ett viktigt deltema i den samhällsvetenskapliga forskningen. Det är viktigt med kunskap om hur många de hemlösa är, vad deras situation beror på och om de blir fler eller färre. Det är särskilt angeläget att beakta barnperspektivet i forskningen om

Fel! Okänt namn på

hemlöshet. Vi anser därför att forskningen om hemlöshet måste vidareutvecklas och implementeras i en vidare krets. Det långsiktiga målet för ett välfärdsland som Sverige borde vara att ingen saknar ett hem. Detta bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 1 oktober 2012

Emma Henriksson (KD)

Yvonne Andersson (KD)